

VOOR EN DOOR ALLE WERKERS VAN DE

N.V. KEMPENSCHEN ZINKMAATSCHAPPIJ EN N.V. GEMENGDE METAALERTSEN - BUDEL

GESCHIEDENIS IN KORT BESTEK

De K.Z.M. en Zink.

* Zoals de meeste mensen herinneren wij ons de geschiedenis uit onze schooljaren als taal en vrij verveelend en wat wij van de moeizaam ingepompte jaartallen nog kunnen vertellen is bar weinig! Maar ook de feitelijke gang van de geschiedenis staat ons niet meer of nog maar heel vaag voor de geest. Zolang 't nog maar gaat over Piet Hein met z'n zilvervloot of Michiel Adriaenszoon de Ruyter wil 't nog wel 'ns lukken, maar voor 't overige... 't is allemaal ook al zo lang geleden nietwaar?

Zonder die jaartallen hebben we het intussen best kunnen rukken, althans het merendeel onder ons, maar voor een goed begrip van land en volk, voor het begrijpen van huidige omstandigheden ook, is het toch wel nodig, dat men in grote trekken de geschiedenis, de ondergrond van tegenwoordige toestanden en feiten, leert kennen.

Zoals dit geldt voor landen en volken en voor de maatschappij in haar geheel, precies zo is dit toepasselijk voor de onderdelen, waaruit die maatschappij is opgebouwd.

Het is deze overweging, welke er ons toe brengt met dit artikel een begin te maken van een serie, waarin wij een bescheiden overzicht hopen te geven van de geschiedenis van ons bedrijf en haar producten. Een beetje 'geschiedenis' kan immers bijdragen tot beter begrip van wat nu is en van wat wellicht worden zal.

*

Een vleugje K.Z.M.-historie.

Ofschoon in de bodem van ons land geen zinkerts voorkomen, heeft onze K.Z.M. zich weten te ontwikkelen tot een belangrijke industrie. Belangrijk, omdat hier ruim 1200 werknemers hun brood verdienen, wat voor de hele streek van betekenis is. Belangrijk ook, omdat een dergelijk bedrijf geregeld grote inkopen te doen en werken uit te besteden heeft aan derden. Maar ook, omdat het de enige zinkfabriek in Nederland is, en als zodanig voor 's lands economie van bijzondere importantie, zoals in de naoorlogse jaren nog wel eens extra duidelijk gebleken is in verband met de bouwnijverheid.

In samenwerking met enkele Nederlandse en Belgische zaken vrienden werd de K.Z.M. op 14 September 1892 opgericht door de Belgische industriëlen; de heren Lucien en Emile Dor en François Sepulchre.

Het was de eerste zinkfabriek in ons land en zij is de enige gebleven. Indien men er zich rekenschap van geeft dat Nederland zelf geen zinkerts voortbrengt, dan komt onmiddellijk de vraag naar voren, waarom juist hier in het excentrisch gelegen Budel, in de uiterste Zuid-Oosthoek van Noord-Brabant deze basis-industrie werd gesticht, nog wel in de (destijds) barre vlakte tussen Peel en Kempen, op de „Hel“, waar men uren kon rondwalen, zonder één huis te ontdekken, met uitzondering van dat van de onlangs overleden Koob Beijck.

Ongetwijfeld heeft de omstandigheid, dat hier uitgestrekte gronden beschikbaar waren, een grote rol gespeeld. De oprichters verzekerden zich dan ook meteen van plm. 1000 H.A. In de omgeving woonden op zwaar werk ingestelde arbeidskrachten en met de Zuid-Willemsvaart en de destijds belangrijke spoorverbinding Antwerpen-München-Gladbach (over Budel-Weert-Roermond) had men goede transportmogelijkheden.

Als doorslaggevend moet echter worden beschouwd de nabijgelegen van het Duitse en Luikse steenkolenbekken, terwijl eveneens de pas ontgonnen of in exploratie zijnde mijnen in Limburg voor de toekomst goede perspectieven boden. Waarbij we te bedenken hebben, dat de zinkindustrie een belangrijke verbruikster is van steenkolen.

Men mag aannemen, dat voor de vervaardiging van 1 ton zink ruim 2 ton steenkolen nodig waren. Wat dit betekent wordt enigszins duidelijk als we weten, dat door het huidige bedrijf in de laatste jaren ruim 70.000 ton steenkolen per jaar worden verbruikt.

*

In deze, toen nog eenzame streek en onder deze omstandigheden bouwden de heren Dor, de eerste directeurs van ons bedrijf de eerste zinkovens in Nederland; met enige bijgebouwen en een kantoor.

Het klinkt nogal eenvoudig; men bouwde de eerste zinkovens en enige bijgebouwen. Maar vóór men zover was, waren er wegen aangelegd, was de moerassige grond bouwrijp gemaakt, waren grote complexen opgehoogd, werd een spoorlijn aangelegd, moest

haven-accommodatie geschapen worden en zoveel dingen méér.

En de mensen moesten toch wonen? In den beginne vooral de vaklieden, meegebracht uit Wallonië, later ook het personeel, dat hier werd opgeleid. Welnu; men bouwde een compleet dorp en het duurde niet lang of dit dorp — ons Dorplein — kreeg een gezellenhuis, in de wandeling „Cantine“ genoemd, waar zowel employé's als arbeiders aan een goede zorgen van Franse Zusters (het merendeel van de eerste bewoners was van Waalse origine) werd toevertrouwd. Deze „Cantine“ omvatte reeds toen, het goed-geaccmodeerde pension, met eigen wasserij, bakkerij, biljartzaal, ziekenzaal, een kapel en een grote ontspanningszaal, welke, naar smaak en opvatting van die tijd, tot ver over de landsgrenzen geremd werd als hoogst modern. En terecht.

Een kijkje in de tekenkamer.

Men ziet, er is niets nieuws onder de zon, want met de intussen gemoderniseerde ontspanningszaal is het precies hetzelfde.

Inderdaad; er is niets nieuws onder de zon, maar toch; als we ons even indenken, dat dit alles gebeurde in een tijd, toen men in het algemeen nog volkomen onwettig stond tegenover deze moderne voorzieningen; als we bovendien bedenken, dat dit alles tot stand kwam op een grond waar nauwelijks enkele jaren voordien niets, maar dan ook niets dan moeras, struwelen en hei te bespeuren viel, zelfs geen weg, dan moeten we toch wel even ons respect uitdrukken voor de pioniers, die met zulk breed inzicht van een benijdenswaardige energie hebben blijk gegeven.

Van een vooruitziende blik ook. Want al deze voorzieningen werden niet maar lukraak getroffen, maar volgens een tevoren nauwkeurig opgesteld breed-bekeken plan. Dat dit zo is bewijst het rond 1900 vervaardigde „Projet de Dorplein“, dat, ingelijst en wel, nog steeds in een van de gangen van het klooster bij de Cantine te bewonderen valt. Het is een plattegrond van Dorplein, waarop reeds toen was aangegeven hoe het dorp ontwikkeld moest worden. Zelfs de voor enkele jaren gebouwde kerk was reeds toen voorzien op de plaats waar zij nu staat! Een „uitbreidingsplan“ dus in optima forma en dat nog steeds als basis dient voor verdere uitbreiding.

Reeds in 1893, een jaar dus na de stichting van de N.V., werd het eerste blokzink geproduceerd en geleidelijk werd deze productie opgevoerd. In 1925 werd aan het bedrijf een eigen pletterij toegevoegd en in dat jaar werd het bedrijf bovendien nog uitgebreid door de oprichting van een belangrijke zwavelzuurfabriek, de N.V. Gemengde Metaalertsen. Over deze uitbreidingen, evenals over de aanwinsten van de naoorlogse jaren in volgende artikelen. Vandaag geven we slechts de

historie „van het eerste uur“ en willen we nog iets vertellen over de

Geschiedenis van Zink.

Om iets of wat kijk op het hedendaagse gebruik en de moderne toepassingen van zink te krijgen is het gewenst eerst even een blik op het verleden van dit metaal te werpen.

De naam „zink“ is van Perzische oorsprong en komt voort uit het oud-Persische „seng“, d.i. steen.

Lang voordat zink als metaal bekend werd kende men het als steen, als erts waarmee men geelkoper maakte. Munten uit de Romeinse tijd bewijzen, dat zinkerts (galmei) in de oudheid gebruikt werd bij legeringen, waarin o.m. ook koper gebruikt werd.

Volgens geschriften uit de vijftiende eeuw gebeurde dit ook in de Nederlanden en wel in de buurt van Moresnet bij Luik, waar een zinkmijn ontgonnen werd.

Het daar gewonnen erts werd met houtskool gebrand of beter; verkoold. Dit product werd in horizontale sorteren met houtskool en koper ver-

in 1811 en in 1812 twee kerken in Luik reeds een gedeeltelijk zinken dakbedekking kregen en 'n tiental jaren later werden het „Altes Museum“ en het „Schauspielhaus“ te Berlijn van een zinken dak voorzien. Men was het dus blijkbaar spoedig eens over de doelmatigheid van zinken dakbedekking!

**„BETER WERK MET HOOFD
OF HAND
ALS AF EN TOE UW
LAMPJE BRANDT!“**

Het doet ons steeds weer plezier wanneer wij nieuwe cursisten kunnen inschrijven en nog een groter plezier wanneer wij aan de cursisten hun studiegeld kunnen terug betalen wegens het behalen van een diploma. De Commissie „Opleidingen“ heeft dan ook in de afgelopen weken reeds aan verschillende kandidaten een cheque kunnen overhandigen. In ieder geval proficiat! Uiteraard waren dit cursisten die hun studie reeds in 1954 hadden aangevangen.

Bij dit punt willen wij nog even stilstaan, daar blijkbaar nog steeds een misverstand bestaat.

De Commissie „Opleidingen“ heeft met ingang van 1 Januari 1955, met medewerking van de Directie de regeling ingesteld tot terugbetaling van de gemaakte studiekosten. Vanaf deze datum, zou ook de reeds in 1954 aangevangen studie worden vergoed. Er werd echter bij gezegd, dat deze cursisten zich vóór 12 Maart moesten aanmelden. Verschillende studenten hebben dit gedaan.

Er zijn er echter ook, die dit om welke reden dan ook verzuimden en achteraf nog met een aanmelding komen.

Dit kan niet, de Commissie heeft zich regels gesteld waaraan zij zich moet houden.

Met kiem deelt de Commissie dus nogmaals mede, dat aanvragen, betrekking hebbende op studies welke zijn aangevangen vóór 1 Januari 1955 niet meer in behandeling kunnen worden genomen.

Nieuwe aanmeldingen blijven echter onverminderd welkom!

ZILVEREN PRIESTERJUBILEUM PASTOOR VAN LAARHOVEN.

De Zeereerwaarde Heer van Laarhoven, voorheen rector van Dorplein, thans pastoor te Lith, heeft aldaar op Zondag 19 Juni j.l. onder zeer grote belangstelling zijn 25-jarig priesterfeest gevierd.

Ook de K.Z.M. liet zich niet onbetuigd en bood de vroegere zielzorger van het rectoraat St. Joseph een passend en door de jubilaris zeer gewaardeerd geschenk aan.

VERENIGINGSNIEUWS

Harmonie „Les Echos de Dorplein“.

De harmonie „Les Echos de Dorplein“ gaf j.l. Zondag in Bree een concert, dat algemeen zeer werd gewaardeerd en dat onze muzikanten zeker goede moed gegeven heeft voor de krachtproef, waaraan zij zich Zondag a.s., 3 Juli dus, hebben te onderwerpen. Zij trekken dan n.l. naar Veghel, om er deel te nemen aan het Bondsconcours, in de Ere-afdeling. Wij hebben alle vertrouwen, dat 's avonds in Dorplein de vlag in top moet. „Good luck“ heren musici!

Voor de maand Augustus staan twee trips op het programma; 7 Augustus gaat het, op uitnodiging van het Stadsbestuur aldaar, naar München-Gladbach om er een concert te geven en op 16 Augustus is er een uitvoering bij onze burenen in Hamont.

Turnvereniging „Vlug en Vrij“.

Op Zaterdag en Zondag, 23 en 24 Juli zal onze Turnclub „Vlug en Vrij“ deelnemen aan het grote gymnastiek-bondsfeest in het stadion „De Vliert“ in den Bosch. Laat ons de turners veel succes en genoeg toewensen, evenals de Dorpleinse supporters, die hopenlijk in flink aantal naar Brabant's hoofdstad zullen tijgen om er te genieten van de oudste en nog steeds een van de beste sporten.

Jaarvergadering Voetbalvereniging „Dorplein '38“.

Nu het wedstrijdseizoen (eindelijk) voorbij is en onze voetballers zich trainen voor de komende periode, is het de juiste tijd om het voorbij te de revue te laten passeren en zich eens terdege te beraden over de dingen, die komen gaan.

Daartoe is gelegenheid op de jaarvergadering, welke op Maandag 4 Juli a.s. om 8 uur gehouden wordt in de Cantine en waar beslist alle leden verwacht worden.

Schutterij St. Joseph“.

Op het 5 Juni gehouden Bonds-Concours behaalde de Schutterij van Dorplein de 1e prijs Mooiste Geheel, d.i. de mooiste indruk gevende schutterij. Te Leveroy op 19 Juli werd de Schut de 1e prijs, omdat ze de mooiste koning naar voren bracht. Op beide concoursen waren ruim 20 Schutterijen aanwezig. Tot heden werden nog maar kleine schietprijzen veroverd, doch 't seizoen is nog niet voorbij en... niet schieten is altijd mis.

3 Juli a.s. gaat de Vereniging met 2 bussen naar 't Oud-Limburgs Schuttersfeest te Meijel en de zes beste schutters van Sint Joseph nemen deel aan 't schietconcours (140 deelnemende verenigingen - optocht 14 uur). Er zijn nog enige plaatsen in de bus vrij en eventuele liefhebbers die dit Schuttersfeest willen meemaken kunnen plaats bespreken bij de heer N. Grimbergen, Dorplein 49A.

24 Juli knallen dan de buksen weer te Leuken en 14 Augustus is Grathem de Gastvrouw. In de volgende Lingot hopen we U inlichtingen te geven over het koningschieten voor Ere-leden en Leden.

Het Bestuur.

IN MEMORIAM.

Petrus Johannes van Leeuwen.

Op 13 Juni j.l. overleed te Budel Schoot, in de leeftijd van 84 jaar, onze oud-werknemer Petrus Johannes van Leeuwen. Reeds vele jaren — vanaf 1931 — genoot hij van een welverdiende rust, na gedurende ruim 35 jaar in ons bedrijf werkzaam te zijn geweest. Hoezeer deze oude getrouwe de achtung genoot van directie, vroegere chef en mede-arbeiders bleek o.m. uit de aanwezigheid van een ruime vertegenwoordiging bij de begraving. Dat hij ruste in vrede.

OOK DIT IS DORPLEIN...

een van de vele mooie doorkijkjes bij het Ringselven, waar zich in deze zomerse dagen vooral, menigeen aanaamaan kan verpozen.

Men kan er rustig genieten van een omgeving, welke ongetwijfeld haar heel eigen bekoring heeft. De liefhebber kan er een zeldzaam-interessante natuur bewonderen. Hij kan er genieten van boom, plant en bloem in een ongecultiveerde, daarom te interessanter staat. Hij ontmoet er vele soorten vogels, waaronder er zijn, die men elders in ons land vrijwel nergens vindt. De visser heeft in het Ringselven een ideaal domein en de wandelaar ontmoet in de bossen, in de richting van de Hoort, zowel als achter „Boszicht” veel wat hem bekoeren kan.

U houdt van zwemmen? Of U wilt, onder Uw toezicht, Uw jonge kinderen laten stoeien en ploeteren in het frisse water, terwijl U zelf, vader of moeder, aan de kant meegeniet?

Het natuurbad aan het Ringselven, dat voor allen, die gewend waren in een kunstmatig aangelegd zwembad hun rondje te doen, een openbaring is, biedt ruimschoots gelegenheid heerlijke uren door te brengen.

Er is niets kunstmatig aan; 't is puur natuur.

Waarom we dit allemaal nog 'ns even onder Uw aandacht brengen?

Om twee redenen vooral. Ten eerste om U nog 'ns te wijzen op het vele mooie, dat de natuur U biedt en U op te wekken er inderdaad van te gaan genieten. Heus, een wandeling door Dorplein's dreven zal U goed doen, 't is een verkwikking voor lichaam en geest. Wij, Dorpleiners profiteren daar veel te weinig van.

De tweede reden, waarom wij dit schrijven is van minder prettige aard. Al te veel komt het namelijk voor, dat er beplantingen e.d. vernield worden.

Neen, neen; het zijn niet „de” Dorpleiners en het is niet „de” jeugd van Dorplein, die zo banaal handelt. Het zijn slechts enkele opgeschoten lummels, die er blijkbaar een armzalig plezier in vinden andermans goed te vernielen en het zijn voorts een stelletje, al te vrij rondwalende kinderen, die (nog) niet voldoende eerbied hebben voor de natuur; noch voor de beplantingen, noch voor de vogelwereld.

Er worden jaarlijks grote — zelfs zeer grote — bedragen besteed om Dorplein te verfraaien en er een alleszins goed woonoord van te maken. Niemand kan ontkennen, dat er reeds véél bereikt is en gestaag vindt de

verbetering voortgang. Ten gerieve van alle inwoners.

Welnu; dan dient paal en perk gesteld aan de vernielzucht van enkele kwajongens en vandalen. De politie heeft opdracht voortaan onverbidde-lijk en zéér streng op te treden en er is een inspecteur van de Vogelwacht in ons midden, die, tesamen met enige assistenten de vogelnest-rovers onbarmhartig streng gaat behandelen.

Maar dat is niet de hoofzaak. Het komt aan op de volle medewerking van ouders en van alle inwoners van Dorplein. Als U ziet of merkt, dat er vandalen doende zijn; wijs hen op 't onverantwoordelijke van hun handelwijze. Berisip of signaleer. Er moet een einde komen aan de vernielzucht. Laat ons samenwerken, óók op dit terrein!

gevoerd.

Dit zuur mag echter, wil de reactie goed en snel verlopen, niet te sterk zijn. Zwavelzuur van deze sterkte is echter geen handelsproduct, het moet geconcentreerd worden en dit gebeurt door er in de Glover-toren het hete roostgas mee te koelen, het wordt dus op de Glover gepompt en komt er heet en geconcentreerd uit en is na koeling geschikt voor verzending.

Het gas dat uit de laatste kamer treedt bestaat nu nog uit stikstof uit de lucht, die bij de roosting is toegevoerd en uit salpeterzuurgassen.

Aangezien deze kostbaar zijn, worden ze teruggewonnen door ze op te lossen in sterk zwavelzuur. Hiertoe dienen de Gay-Lussac-torens. De bouw is in wezen dezelfde als die van de Glover met dit verschil, dat ze werken bij lage temperatuur. Het gas wordt door de steenvulling geleid en het zuur boven ingesproeid.

Heeft dit zuur salpeterzuur opgenomen dan heet het nitrose en wordt het op de Glover gesproeid en staat bij de hier heersende temperatuur zijn

Wanneer „de nieuwe” komt!

Neen geachte lezers we willen niet met U babbelen over de „Hollandse nieuwe”, eerstens heeft haring niets met onze fabriek te maken en tweedens het nieuwe — hoe goed ze ook mogen smaken — is er voor dit seizoen al weer af. Maar goed trouwens ook, anders zouden we er 75 cent voor moeten blijven betalen.

We wilden het even met U hebben over die „andere nieuwe”, weet U wel, die nieuwe collega die deze week in Uw afdeling komt. We bedoelen nu niet direct Uw afdeling maar een willekeurige afdeling, want het is praktisch zo, dat altijd wel weer ergens in het bedrijf een nieuw personeelslid komt of gaat komen. Ons bedrijf is er één van dynamische aard en met het voortschrijdende steeds aanhoudende verbeteringsproces treedt ook iedere week nieuw personeel in onze dienst. Van vandaag hier, morgen daar. En het is goed zo, nieuwe arbeidskrachten zijn niet alleen noodzakelijk omdat ouderen afvloeien, maar zijn ook gewenst, omdat nieuw personeel het bedrijf jong doet blijven en wanneer 't flinke arbeidskrachten zijn, is 't voor de ouderen onder ons zelfs een stimulans om „bij” te blijven, om er weer eens, hoe goed men ook zijn dagelijks werk verricht, iets extra's uit te porren.

Allen weten we, hoe we van tijd tot tijd dreigen in te dommelen en hoeveel strijd het vaak kost, steeds opnieuw het nodige élan op te brengen, élan en energie niet alleen noodzakelijk voor ons bedrijf maar ook voor ons zelf, want het is één van de methoden om vitaal te blijven. En hoe goed we de komst van nieuwe personeleden ook inzien, bewust of onbewust verzetten we er ons toch tegen. „Het zal me wel weer zo'n snoeshaan (hennetje) zijn”, „weer zo één, die uit de ruif gaat eten” (zelf doen we het al jaren) en „waarom moet die zoveel verdienen”, zijn stereotype gezegden bij de aangekondigde komst van een nieuw personeelslid. Och laten we ons niets wijsmaken, we varen zo nu en dan allemaal in het bootje van ongemotiveerde kritiek op „de nieuwe”, die we vaak nog niet eens kennen.

En in zo'n stemming belandt dan de nieuwe collega op onze afdeling, reeds be- en veroordeeld, voordat hij of zij ook maar iets van zijn kunnen en karakter heeft kunnen laten zien. Hoeveel pijn door zulk een mentaliteit veroorzaakt wordt, gaat meestal aan ons waarnemingsvermogen voorbij en wanneer onze nieuwe medewerker dan niet voor de volle honderd procent (hiet zou het wél zijn?) uit het goede hout gesneden is, dan is hij al stukgeslagen bij de start en voor het bedrijf én voor ons én voor hem zelf.

Waarom dat alles? Om ons zelf en anderen 't leven moeilijk te maken? Er is al zoveel pijn en leed om ons heen dat er o.i. toch geen enkele behoefte bestaat om dat nog eens extra aan te dikken.

Treedt daarom een nieuw personeelslid met evenveel vertrouwen tegemoet als de „Hollandse nieuwe

haring”. Maak 't hem of haar gemakkelijk, reik de behulpzame hand en licht hem in over de gang van zaken in Uw afdeling, niet alleen in het belang van het bedrijf, maar bovenal in het belang van U en hem, want wellicht jaren moet U met elkaar samenwerken in een bedrijf, waaraan steeds weer de hoogste eisen moeten worden gesteld.

En mopper dan ook niet over het loon of salaris, dat hij gaat verdienen, waarom zou U b.v. bij gelijke leeftijd als de nieuwe, maar met vele dienstjaren in ons bedrijf, nu beslist meer moeten verdienen dan hij.

Sinds wanneer zijn bij gelijke leeftijd inkomsten gebonden aan dienstjaren? Die nieuwe heeft in een ander bedrijf meestal net zoveel dienstjaren achter de rug, als U in het onze en omdat hij die jaren elders doorbracht, zou U meer moeten verdienen? Het is te dol om los te lopen.

Waarbij we er ons niet eens in zullen verdiepen, dat de ondergrond en de opleiding van de nieuwe elders, wel eens degelijker geweest kon zijn, dan de onze.

Laat ons toch in alle omstandigheden zoveel mogelijk nuchter en zakelijk blijven. Treedt daarom de nieuwe met open oog en hart tegemoet en probeer met hem uit Uw afdeling te halen wat er in zit.

Tot de nieuwe zouden we willen zeggen, U treedt in dienst van een bedrijf, dat historisch en naar haar ligging volgens een bepaalde structuur is gegroeid en groot geworden. Denk niet, dat de mensen in deze betrekkelijk afgelegen hoek „boertjes van buiten” zijn. Het is een oerdegelijke bevolking, waaraan de ruimtesfeer in zekere zin nog voor een deel is voorbijgegaan, ze is daardoor niet beter maar ook zeer beslist niet slechter of dommer dan U. Men heeft het nodige respect voor vreemdelingen, maar dat respect krijgt U alleen, wanneer Uw houding, Uw karakter en Uw werklust dit mogelijk maken en bovenal wanneer U zich houdt aan de gewoonten en tradities, die hier nog altijd, en gelukkig, in zeer sterke mate leven. Bescheiden is deze bevolking ook in erge mate en laat U zich dus ook niet verleiden tot hoogdoenerij en hoogdraverij en wanneer Uw mond iets gevatter mocht zijn, maak er dan een bescheiden gebruik van, want alleen dan zal men U kunnen accepteren, want het is per slot van zaken nog altijd zo, dat U gevraagd of ongevraagd, het dienstverband hier hebt geaccepteerd en hieruit vloeit voort, dat 't Uw morele plicht is zich aan te passen aan de omstandigheden, zoals die hier liggen. Wat ook weer niet wil zeggen, dat U alles maar als vanzelfsprekend moet aan nemen, daarmede zou de fabriek, die van Uw diensten gebruik gaat maken in geen enkel opzicht gebaat zijn.

In dit licht bezien zullen, ouderen en nieuwen, elkaar steeds opnieuw weten te vinden, de fabrieken waarin we werken, maar vooral wij zelf, zullen er slechts wel bij varen.

Jéha.

De bereiding van zwavelzuur

Nadat in een vorige Lingot een ander verteld werd over blokzink-fabricage, laten wij hieronder een artikel volgen van de hand van dhr. A. Nooren over de bereiding van zwavelzuur.

Of dergelijke artikelen nuttig zijn? Vergun ons te antwoorden met een wedervraag en oordeel zelf: Hoeveel zouden er onder ons zijn, die met het productieproces enigszins op de hoogte zijn?

Het ligt dan ook in onze bedoeling om in de toekomst alle afdelingen waar „iets” gemaakt wordt, de revue te laten passeren. Medewerkers (d.i. schrijvers van dergelijke bijdragen) gevraagd! Red.

De bereiding van Zwavelzuur.

Zwavelzuur is al sinds een halve eeuw een onmisbaar product voor de chemische en ook voor andere industrieën. Zelfs zo belangrijk, dat het jaren lang was en thans weer wordt beschouwd als de standaard voor wat betreft de industrialisatie in een bepaald land. D.w.z. hoe meer zwavelzuur een land produceert, hoe meer industrie het bezit. Omstreeks de jaren '30 leek het verdrongen te worden door de toen met grote sprongen stijgende salpeterzuur-productie. Het salpeterzuur bleek echter het zwavelzuur lang niet overal te kunnen vervangen. Vooral na de laatste wereldoorlog is de vraag naar zwavelzuur zodanig toegenomen, dat er een ernstig tekort ontstond, veroorzaakt door gebrek aan grondstof zowel als aan productie-capaciteit.

Zwavelzuur, de naam zegt het reeds, bestaat voor een deel uit zwavel, gebonden aan waterstof en zuurstof.

Men fabriceert het uit zwavel of zwavelhoudende ertsen, voornamelijk pyriet of blende. Pyriet is een zwavel-ijzer- en blende een zwavel-zink-verbinding. In Amerika, dat beschikt over grote hoeveelheden zuivere zwavel, gaat men meestal uit van deze grondstof dat slechts behoefte te worden verbrand. In Europa gaat men als regel uit van pyriet o.a. uit Spanje en blende, die van over de gehele wereld wordt ingevoerd, aangevuld met hoeveelheden eigen ertsen. Deze ertsen worden geroost (d.w.z. verbrand onder toevoeging van lucht) in roostovens, meestal etage-ovens met roerarmen.

Bij dit proces verandert het erts in ijzeroxyde, resp. zinkoxyde. Het ene dient als grondstof voor de staalbereiding, het andere voor de zinkfabricage. De zwavel uit de ertsen verbrandt tegelijkertijd tot een gas, het zwaveligzuur geheten, de zwavel moet echter nog meer zuurstof opnemen om zwavelzuur te vormen. Doet dit echter slechts moeilijk, zo moeilijk, dat hier uitgebreide installaties voor nodig zijn.

De omzetting van zwaveligzuur tot zwavelzuur gaat zonder hulpmiddelen uiterst langzaam. Men heeft nu reactie versnellers z.g. katalysatoren gevonden. De oudste en nog steeds toegepaste is het salpeterzuur. De andere zijn platina en vanadium.

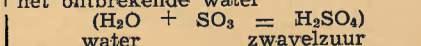
Aangezien de eerste in gas en vloeibare vorm, de tweede in vaste vorm wordt toegepast vertonen de installaties eveneens grote verschillen. Het eerste noemt men het salpeterzuur- of lodenkamer-, het tweede het contact-proces.

Het Lodenkamer-proces.

Men onderscheidt hier de Glover-toren, lodenkamers, Gay-Lussac-torens. De Glover-toren bestaat uit een loden mantel waarin losjes stenen opgestapeld zijn. De hete ovengassen komen langs onder binnen en worden gekoeld door het zuur dat, in de lodenkamers is gevormd en boven in de Glover wordt gesproeid.

Het gekoelde gas komt nu in de lodenkamers, aantal 3-4 zelfs tot 8 stuks, afmetingen 6 x 25 bij 10 mtr. hoog, soms groter of kleiner, rechthoekig of rond. Het gas verkeert nu onder gunstige voorwaarden voor de omzetting, aangezien het bij het doorstromen van de Glover tevens gemengd is met salpeterzuurgassen en afgekoeld is.

De zwavel uit het erts verbrandt met zuurstof tot SO₂ (S — zwavel; O₂ — zuurstof); dit gas gaat met zuurstof over in SO₃ en zwavelzuur heeft tot formule H₂SO₄ (H — waterstof, het ontbrekende water

wordt in de lodenkamers ingespoten en wel in uiterst fijn verdeelde vorm (motregen).

Het ontstane zwavelzuur is een vloeistof en slaat neer tegen de kamerswanden en regent op de bodem van de kamer welke als vergaarbak is uit-

Een blik in de Reparatie-werkplaats K.Z.M.

DE AMICITIAAN.

De Heer Bongaerts 65 jaar.

Tegen de gewoonte in om op deze plaats verjaardagen te memoreren, willen wij ditmaal een uitzondering maken voor de Heer A. Bongaerts, die op de 10e Juni de 65 jarige leeftijd bereikte. Het was n.l. kort voor zijn verjaardag dat de Heer Bongaerts een kleine inzinking kreeg, die opname in het Ziekenhuis noodzakelijk maakte. Herstel trad echter gelukkig spoedig in, zodat hij zijn verjaardag thuis kon vieren. Ook op deze plaats wensen wij de Heer Bongaerts nog vele jaren.

Met de Heren L. Thirion, A. Schets en J. Feyen is de Heer Bongaerts thans het vierde lid van onze kring, die de 65 heeft vol gemaakt.

Dankbetuiging van de Heer Sepulchre, Directeur.

Voor het door onze kring t.g.v. zijn 25 jarig Directeurschap aangeboden boekwerk ontvingen wij van de Heer A. Sepulchre een in zeer vriendelijke bewoordingen gestelde dankbetuiging. Het uit twee delen bestaande boekwerk „De Expressionisten”, behoorde tot zijn meest gewaardeerde cadeaux.

De Heer van Meyl geopereerd.

De Heer P. van Meyl werd de 13e Juni geopereerd. Op het moment dat we dit schrijven is de patient aan de herselende hand, zodat wij hem naar menselijke berekeningen deze maand wij weer in ons midden zullen kunnen begroeten.

Tot aan dat tijdstip Heer van Meyl onze allerbeste wensen.

Zomertrip op 26 Juni.

Door plotselinge verhindering van verscheidene leden met hun dames, moest helaas onze voorgenomen zomertrip op 26 Juni te elfder ure worden afgelast. In plaats van de reis naar de Zuidoostzee en de Hoge Veluwe hebben de overgebleven liefhebbers — een 15-tal — zich beperkt tot een uitstapje naar Eindhoven, waar zij ge-

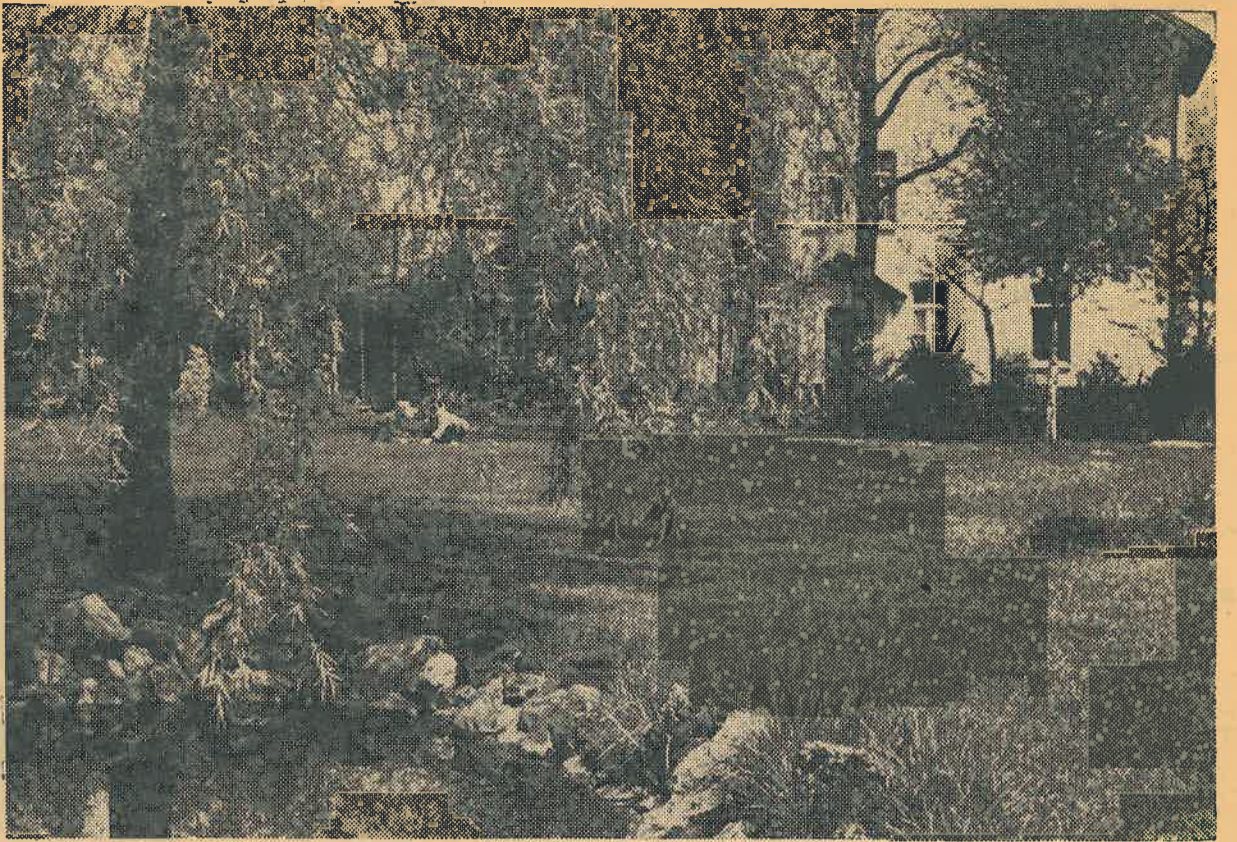
zamenlijk genoten van een diner en een gezellige avond.

Commentaar op ons Winterprogramma 1955-1956.

Lezing Dr. T. de Booy op Woensdag 21 December 1955.

In het voorjaar van 1952 vertrok onder leiding van Dr. C. G. Egeler en Dr. T. de Booy, de eerste verbonden aan het Geologisch Instituut van de Gem. Universiteit te Amsterdam en de Fransman Lionel Terray, de Andes-expeditie naar de Cordillera Blanca in Peru, om een geologisch-alpinistische exploratie van het Zuidelijke deel van deze bergketen uit te voeren. Deze Cordillera Blanca, de „Witte Ketten”, is het hoogste gebergte in de tropische gordel, dat onder de talrijke ijsreuzen niet minder dan 29 toppen boven 6000 meter telt, alle met fantastisch gevormde ijspyramiden en diepe kloofdalen. Het hoofddoel van de onderneming was de bestudering van vele geologische problemen, vooral de vormingswijze van granieten en verwante gesteenten; de alpinistische ervaring van de leiders kwam hierbij natuurlijk uitstekend van pas.

Na een maand op een hoogte van 5000 meter te hebben vercafd ten einde te acclimatiseren, heeft het moedige drietal een aanval gedaan op de hoogste onbestegen top der keten, de Nevado Huantsán, 6395 meter hoog. Geweldig zijn de inspanningen, enerzijds de avonturen — de Heer de Booy doet zelfs een val van 90 meter, maar doordat hij terecht komt in rulle sneeuw, brengt hij er het leven af — dagenlange sneeuwstormen tijdens temperaturen van -20° Celsius lijken elk verder gaan onmogelijk te maken, maar met inspanning van alle fysieke en morele krachten wordt de top bereikt en worden met vreugde en dankbaarheid de vlaggen van Nederland en Frankrijk in de ongerepte sneeuw geplaatst.

Zonige jeugd op een zonnig erf in Dorplein;

Z O M E R

Het zware groen der bomen wiegelt even in de vertederend van zon en wind; de wilde bloemen doen haar geuren zweven totdat een bij zijn zoete voedsel vindt.

Langs kroos en rietpluim dansen de libellen, de vlinders spelen over kelk en blad, het warme licht doet alle vruchten zwellen, een paarse gloed brandt langs het heidepad.

Loom staan de koeien in de wei te dromen, het eerste hooi geurt uit de boerderij, — een kind speelt met het schaduwspel der bomen, de grote waakhond ligt er slapend bij.

Een eenzaam wandelaar gaat langs de wegen; hij is het brandend stof der stad ontvlucht en zoekt langs veld en akker naar de zegen van vruchten en het helder langerucht.

Hij ziet het kind verdiept in zijn gebaren; het tekent zwijgend in het grijze zand een woord, dat alleen God hem kan verklaren, zo groots en zo eenvoudig als het land.

Wat vreemde tekens, niemand kan het weten, een vraag, die alleen kinderen verstaan en ouden als zij alles zijn vergeten..... Verwonderd is de wandelaar voortgegaan.

GABRIEL SMIT.

Uit de personeelskartotheek

In dienst getreden:

26-5-55 P. J. Hoeben, Parallelweg 22, Budel, gehuwd, afd. K.T.O., nr. 3027.

L. Meurkens, Koleneind 34, Hamont, ongehuwd, afd. K.T.O., nr. 2306.

31-5-55 L. A. Tielens, Loozen 5, Bochocht, gehuwd, afd. K.T.O., nr. 3483.

P. J. Sentiens, Gr. Schoterweg 101, Budel, gehuwd, afd. Centrale, nr. 43.

1-6-55 Mej. A. Jansen, Hofakkerstr. 11, Weert, ongehuwd, Afd. Boekhouding, nr. 4121.

2-6-55 A. Janssens, Bosheide 33, Loozen, Bochocht, ongehuwd, afd. Onderhoud, nr. 3485.

6-6-55 J. v. Grimbergen, Dorplein 49 A, Budel, gehuwd, afd. Pletterij, nr. 3089.

13-6-55 D. Somers, Grensweg 33, Budel, ongehuwd, afd. Smeer-techn. dienst, nr. 3486.

20-6-55 W. J. Bernaerts, Achterhoek 12, Hamont, ongehuwd, afd. Werkplaats, nr. 3487.

Overplaatsing:

22-5-55 F. v. d. Putten, St. Eloystraat 13, Budel, nr. 1282, van Smeer-Techn. Dienst naar Wervelovens.

5-6-55 P. J. van Geldrop, Parallelweg 7, Budel, nr. 3217 van Transport naar Zinkovens.

6-6-55 L. M. Caris, Schoolstraat 18, Weert, nr. 3119, van Zinkovens naar Mengerij.

Th. A. Kerkhofs, Locht 2, Budel, nr. 80, van Transport naar Pletterij.

8-6-55 F. v. Leeuwen, Emmaweg 5, Budel, nr. 2823 van Transport naar Zinkovens.

17-6-55 A. H. Verleun, Loomolenstraat 38, Weert, nr. 3421 van Werkplaats naar Centrale.

Vertrokken:

J. C. Claessens, afd. Zinkovens; P. J. Damen, afd. Werkplaats; A. Lucas, afd. K.T.O.; P. J. Weekers, afd. Werkplaats; A. H. Didden, afd. Werkplaats G. M. E.; B. J. Vandervelden, afd. Zinkovens; J. Tuny, afd. Onderhoud; Fr. Sasabone, afd. Onderhoud; J. Lar-toefoel, afd. Onderhoud; A. Lopulissa, afd. Onderhoud; M. Pattianakotta, afd. Onderhoud; F. Noesmese, afd. Onderhoud; S. Koemi, afd. Onderhoud; M. J. Huybers, afd. K.T.O.; A. Corputty, afd. Onderhoud; A. van Moorsel, afd. Onderhoud G.M.E.; A. M. Rijks, afd. Pletterij; W. H. Valkenburg, afd. Zinkovens; A. van Mierlo, afd. Ovens G.M.E.; J. Th. van Kuyk, afd. Electro-Techn. Dienst.

Terug uit mil. dienst:

6-6-55 Fr. Huyers, Dwarsweg 8A, Budel, ongh., afd. Werkplaats, nr. 2897.

16-6-55 J. H. Bogers, Grensweg 7, Budel, ongh., afd. Zinkovens, nr. 2235.

In mil. dienst:

3-6-55 H. v. Deurzen, Dorplein 63, Budel, ongh., afd. Pletterij, nr. 2907.

7-6-55 J. H. Peerlings, Hushoverhagen 6, Weert, ongh., afd. Pletterij, nr. 3210.

8-6-55 W. H. Kooiken, Dorplein 108, Budel, ongh., afd. Zinkovens, nr. 3130.

VOLONTAIRS.

In dienst getreden:

1-6-55 E. M. Schrooijen, Dorplein 5, Budel, ongh., afd. Cadmium, nr. 1517.

2-6-55 J. H. Scheepers, Molenstraat Hamont, ongh., afd. Contact, nr. 1518.

J. J. Thirion, J. Verlindenstraat 55, St. H. Lille, ongh., afd. Zinkovens, nr. 3484.

Vertrokken:

1-6-55 P. H. Julicher, Dorplein 5, Budel, ongh., afd. Werkplaats, nr. 3445.

WIJ FELICITEREN:

met hun zilveren bruiloft:

A. Broers, afd. Zinkovens, nr. 309 op 3-6-55.

P. J. van Leeuwen, afd. Werkplaats, nr. 147, op 11-6-55.

J. J. van Seggelen, afd. Werkplaats, nr. 180, op 12-6-55.

met hun huwelijk:

31-5-55 P. H. Bernaerts, Achterhoek 24, Hamont, afd. K.T.O., nr. 3390, met mej. C. A. van de Rul.

1-6-55 P. P. Tijssen, Schoordijk 4, Budel, afd. Zinkovens, nr. 3148, met mej. E. P. Lamers.

3-6-55 J. H. Hendrikkx, Dijkeakkerweg 5, Weert, afd. Zinkovens, nr. 2761, met mej. D. P. Mennen.

J. J. Derickx, Varkensbos 1, Hamont, afd. Metselaars, nr. 3460, met mej. M. C. Palmans.

7-6-55 P. Duisters, Emmaweg 1, Budel, afd. Zinkovens, nr. 2133, met mej. H. H. Teeuwen.

14-6-55 L. Rutten, Grensweg 18 A, Budel, afd. Metselaars, nr. 211, met mej. T. P. Bosch.

A. A. van Kessel, Schoordijk 4 A, Budel, afd. Werkplaats G.M.E., nr. 1321, met mej. A. M. van Cranenbroek.

17-6-55 J. G. Kookken, Meemortel 16, Budel, afd. Pletterij, nr. 3249, met mej. J. M. Duisters.

met gezinsvermeerdering:

A. F. Looijmans, Dorplein 63 A, Budel, nr. 4010, een zoon op 27-5-55.

L. Wacanno, Amb.kamp, Tungelroy, Weert, nr. 3471, een zoon op 29-5-55.

A. J. Heijmans, Boerhaavestraat 2, Weert, nr. 992, een dochter op 9-6-55.

F. J. Cox, Burgem, v. Houtstraat, Budel, nr. 166, een dochter op 16-6-55.

F. J. van Lierop, Schansbeemdweg 13, Weert, nr. 2536, een dochter op 16-6-55.

EMPLOYE'S.

— Op 20 Juni j.l. kwam in dienst dhr. J. C. van der Pijl, opzichter chemische Bedrijven. Voorlopig adres: Dorplein 5.

— Per 1 Juli zal dhr. de Wit als chemisch-metallurgisch assistent van Ir. Mortiaux zijn taak bij de afd. Zinkovens aanvangen. Ook dhr. de Wit woont voorlopig Dorplein 5.

— De heer en mevrouw Huyers (Boekhouding) werden Woensdag j.l. overblijvd met de geboorte van hun eerste kindje, een zoon. Proficiat!

HOUDT U

AAN UW AFSPRAKEN!

De stem uit

industrieland . . .

Een boekje van Louis Knuvelder ligt voor me... en hij putte uit Dr. Heinrich Kantz de grondlegger van de industrie-pedagogiek enkele gedachten....

Wat verwacht de schoolvrije jeugd van 't leven? Reeds als 't einde van de schooltijd nadert, verlangt hij naar het verwerven van zijn vrijheid, lukt hem de toekomst als een gouden paradijs van zijn geld verdienen, van groot te zijn, van mee te tellen en zijn eigen weg te gaan: Grote kerel te zijn en via 'n Nijverheidsschool binnen te gaan, langs 'n portiersloge, naar de fabriek.

Zo gauw mogelijk aanvaardt hij het werkleven en z'n „ingangsexamen" op de Ambachtsschool opent perspectieven... de draaibank, de smederij, machinebankwerker, instrumentmaker. Hij ziet de zwarte kanten van het „leven" nog niet. Hij staat nog geheel open voor 't schone, voor 't ideale! De Nijverheidsschool vangt de boy op en kan er veel goeds van maken, technisch én wat z'n algehele vorming betreft.

Dr. Kantz geeft over de boy uit industrieland merkwuurde dingen:

Op de eerste plaats komt voor hem in aanmerking 't gezinsleven, dat in de tegenwoordige tijd niet overal ideaal is. Dr. Kantz zegt: „Nergens zo erg als in 't industriegebied".

Industrie vormt mensen!

Wij kennen in Nederland nog niet die geweldige pedagogische schrijvers die dit hebben uitgewerkt. Hoewel er hoe langer hoe meer over geschreven wordt. Wij kennen in Nederland nog niet die geweldige industrie-centra als 't buitenland, maar 't is zeer opvallend b.v. te constateren, hoe 'n industrie als Philips z'n stempel op Eindhoven drukt zowel in tijden van bloei als van achteruitgang.

En waarom zou dit niet zijn, elders?

Als 't ware 'n hele omgeving leeft, eet en drinkt van 'n industrie, direct of indirect, en staat natuurlijk op 'n geweldige manier in de belangstelling van velen. Het zou 'n wonder zijn, als 'n dergelijk alomtegenwoordig iets, wat tenslotte een grote gemeenschap meeslept, geen invloed had op de mensen die er wonen. Al was 't alleen maar de materiële voor- of achteruitgang die z'n invloed op de mensen doet vallen.

Welke invloed heeft de machine op de mens, de industrie op de ziel, hoe ontwikkelt de persoonlijkheid van 'n individu in de industrie?

De industrie-mens moet gevormd worden! Willen we onderzoeken welke vormingsfactoren in de industrie-psychologie gewerkt hebben, moet eerst worden opgemerkt dat de industriemans vooraf mens is. Dat de psyche van de industriemans allereerst algemeen menselijke psyche is en daarnaast pas industrie-menselijk is. Sociologische vormingsfactoren spelen bij de vorming een zeer grote rol.

Woningproblemen. Vele factoren werken op de hoe dan ook aan de productiedeelachtige mens in door het arbeidsproces. Dit arbeidsproces slokt de mens op in de massa, ontleent hem vaak z'n persoonlijkheid, maakt hem vaak tot een nummer.

Het is de taak van velen „in industrieland" om aan deze vorming mee te werken. (wordt vervolgd.) A. B.

Ons huisdier de hond.

We moeten wel heel ver in de geschiedenis teruggaan om te ontdekken waar mens en hond elkaar voor 't eerst ontmoet hebben en sindsdien onafscheidelijk zijn. De mensheid kent praktisch geen betere voorbeelden van gebondenheid tussen mens en hond als tussen mens en hond. Een gebondenheid, die zich op allerlei manieren uit in een oprechte trouw en aanhankelijkheid. Hoe zou het er in onze samenleving uit kunnen zien, wanneer ook de mensen onder elkaar maar een klein deel konden opbrengen van de ware verstandhouding tussen mens en hond. We willen U geen fantastisch droombeeld van die samenleving opdissen, dat het er echter heel wat prettiger toeven zou zijn, is aan geen twijfel onderhevig. Zelfs de verstokte hondhater (zijn ze er?) zal dit moeten toegeven.

De trouw en aanhankelijkheid vooral van hond tot mens gaat zover, dat verraad en verloochening uitgesloten zijn. Denkt U maar eens aan de hond van de arme huis- aan huistrekker, die nog met bedelen aan de kost moet komen, de hond wie zijn hoofdmaaltijd misschien alleen bestaat uit een homp droog brood. U moet eens proberen die hond om te kopen met een stuk vlees of worst. Hij zal wellicht niet weigeren, maar er zijn baas om verlaten is ondenkbaar. Maar ook omgekeerd is 't veelal het geval. Denkt U maar eens aan die harde persoonlijkheid, die zich kost wat kost door het leven heendringt, U moet hem eens zien met zijn hond. Dat wat mensen elkaar helaas niet altijd kunnen geven, warmte, liefde en genegenheid, dat geeft een hond altijd. Op een hond kan de baas 't altijd rekenen en wanneer kan men dat op mensen? We hebben een flinke vlotte oude heer gekend, door het leven gert, maar helaas ook door het leven verbitterd, de vrienden die hij had, kon men heel gemakkelijk op één hand tellen en toen we hem eens vroegen waarom hij toch zo weinig vrienden had, antwoordde hij: „Dat is veel gemakkelijker, want als ik ooit nog eens in moeilijkheden kom, dan heb ik me alleen

maar voor die paar vrienden in acht te nemen, want voor mijn vijanden ben ik al op mijn hoede". Goed, we geven gaarne toe, dat dit een uitzonderingsgeval is en de oude heer zal zeer zeker zelf voor een belangrijk deel schuld geweest zijn aan zijn verbitterdheid, maar een kern van waarheid, dat men meermalen en zeer zeker in nood, niet op zijn medemensen kan rekenen, schuilt er wel in. Dat niet kunnen vertrouwen, tekort schieten in medeleven en naastenliefde is tussen mens en hond ten enentmale ondenkbaar. Trouw tot in de dood moge misschien onder mensen ooit opgegaan zijn, met honden gaat het altijd op.

Daarom alleen al is het bezit van een hond een kostbaar bezit, waarbij het er niet toe doet of het een straat- of rashond is. Hoofzaak is dat men een hond bezit. 't Genot dat een hond U verschaft is met geen pen te beschrijven. Alle narigheid, die een hond U kan bezorgen, weegt nooit op tegen de grote voordelen van trouw, liefde en aanhankelijkheid, die de hond U altijd zal geven en waarin wij mensen vaak zo hevig tekort schieten.

Dat er natuurlijk altijd mensen zijn en zullen blijven, die nooit een hond willen hebben, spreekt vanzelf en ze zijn er als mens beslist geen haar minder door, maar dat sluit niet uit, dat een hond een dankbaar bezit is.

Dat we in de Lingot niet altijd over zakelijke dingen kunnen schrijven, blijkt wel uit dit hondenartikel en mede hierdoor zou 't misschien wel aardig zijn, wanneer ook diegenen die niets met honden te doen willen hebben, hun mening eens ten beste gaven. Wij van onze kant hopen in een volgend artikel met U te kunnen praten, over de weg die U in 't algemeen moet bewandelen om in het bezit te kunnen komen van een gezonde hond, welk ras, rekening houdend met Uw karakter en aard U 't best zal liggen, of het een kleine of een grote hond moet zijn, een lang- of kortharige en reu of teef.

Tot zo lang.

Jéha.

Ergens aan het Ringselven.

De Hoort hoort er ook bij.

V door Quercus

Verderop, in de grote vergaarbak, onze boezem, het Ringselven is het woelige water direct rustig tussen biezem, riet en waterplanten. Hier zitten veelal de sportvissers met geaasde vishaken in een boot. Ze tuilen op het water en de dobber en beleven dan hun momenten in het uitleven van hun hobby, hun hartstocht. De langgerekte waterplas — zuiver waterpas, in het midden is 's zomers het draagvlak, bij veel wind, de ritsch van de zeil- en roeiboten; de kano's gaan daar door peddelkracht zeer snel. Het landschap aan de Noord-oever is afgekeken van de onvolprezen Vechtstreek, de villa's zijn het, die idee sterk inde hand werken; het botenhuis is een romantisch ononderdak voor rustende boten.

We rapen een steentje en gooien dit met een patsende plons in het water. Een ander, een plat steentje, stapt met grote stappen over het watervlak en ver van ons mindert z'n spelevaart en zinkt. Waar was dat nu precies? De priester-dichter Gezelle, die 't zo fijn doorleefde, vertelt daarvan:

Het water gaat open en toe
het water gaat op- en gaat neer
het water, als 't kind er een
steentje in smijt
het water gaat op en gaat neer.
Het water gaat op- en gaat neer
het water gaat open en toe
en haast is het weer heel

en gansch stil
Waar viel en waar ligt nu de steen?

Guido Gezelle stond meermalen aan het water. In 1859 dichtte hij daarom:

„Water dat voorbij mij vaart,
en lonkt en licht en groet mij,
staat een wijlike stille en laat
U ook van mij gegroet zijn!”

Onze gedachten gaan dieper als dit waterbekken, strekken verder dan dit watervlak en wij denken na over water, haar gebruik door, haar betekenis voor de mens.

Toen we als kind ter wereld kwamen, wies het water alle onreinheid van ons weg, het gewijde water, dat ons op 't hoofdje viel, nam ons op in de Christus gemeenschap. Later was water ons de meest gezegende dronk en het hoofdbestanddeel voor dranken met smaak. Voor een dorstig mens en of dier is de aanblik van zoet water iets heerlijks, marmelen, ruisen, plassen, plensen, verrukkelijke feestgeluiden. Water, en vooral hemelwater (regen) is een lavenis voor de smachtende aarde, een verkwikking voor alles, wat daarop leeft, mensen, dieren, planten. Water, de glorie van Holland, is een bron van welvaart, dus onze vriend, tevens onze vijand. God immers vergat grote brokken van ons vaderland vaste voet te geven; het opbouwen van dat land, in 't modderbrij, liet Hij aan ons over. En is water niet heel dikwijls het graf van zeevarenden? Water laat ze dan nog niet rusten in hun rust. Water is het element voor vissen, veel dieren en veel vogels; het is de kraamkamer van vele insecten, ook van de steekmuggen, de plaaggeesten van de zomerdag, de kwelgeesten van de zomernacht. (Gelukkig dat de palingen honderdduizenden larven opnemen als voedsel).

Water en vissen, water en vogels; ze horen bij elkaar als kruit en kogels. Zag U ooit vliegende visvangende vogels met wikkende wieden boven deze wijde waterplas? 't Waren dan de sisdiefjes, de sterns; zij bekomen voedsel, doch moeten er om vliegen. Zag U ooit bij wild-woest-waaterig weer een windhoos wervelend over dit water trekken, daaruit een massa water met vissen en al uitschroevende, met de wind meewaaien naar de wal, waar wij wonen? Neen? Dat is dan jammer. 't Is geen beangstigend, het

is een imponerend schouwspel! Toch zag U wel eens een zwaar geladen zwerk overdrijven, die de blanke waterspiegel besmeurde met een inktzwarte donkerte en dat gaf wél stooris en vervoering. Stond U wel eens te kijken bij een naderende bui, bij weer, dat geen weer meer was, dus onweer? Ook niet? Dat is dan weer spijtig. En toch U had geen watervrees, toen het vuurwerk boven het water werd ontstoken. De ach's en de oh's waren toen niet van de lucht. U wist niet wat het mooiste was, de uiteenbarstende granaatkartetsen, brisantbommen boven- of die in het water. De klanken van muziek klonken toen klaar over de plaats van vermaak, vèr, vèr weg.

Zag U een mens het waterorgel bespelen? Genoot U van het stuwende water in kolommen en pijpstralen omhoog, eik van een aparte hoogte en hoorde U 't water terugdruppen of in een gordijn naar beneden ploffen? Jammer dat dit orgelend waterspel telkens stuk was als de mens van haar wegliep.

Water in schorren, slokken, killen en gaten,

Water in polders, grienden, wieden en rond platen,

Water in plassen, poelen, vennen, meren, rivieren en kreken.

Water in greppels, sloten, wijken, tochten, oceanen, zeeën, grachten, vijvers en beken,

Wat ben je mooi, nog mooier deinend bij eb en bij vloed; beul van kaden, dijken duinen en stranden; bruisend in de versnelling; bulderend in de waterval; brullend bij storm en orkaan.

En toch element, je bent een wonder. Water in potten, pullen, vazen en kruiken doet door z'n dranggroei bloemen ontluiken. Water, je bent stil als God het wil. Jahweh, God, gaf je klauwen, een grote muil en toch zul je ons allemaal niet gelijk weer verslinden; wij hebben een Verbondsteken, een regenboog, en dat stelt ons gerust. Soms ben je koel, koud en versteend; een ijskorst plette zich op je golven en maakte je vlak en... mak. Dan spiegelt je niet meer; de ijsplaat spiegelt en geeft de schaatssen spiegeldend weer en dan later, bij warmer weer, keer jij weer. Dan komen ze je opzoeken, de draaitorren, de schrijvers, de schrijnwerkers. 't Zijn geen vuilschrijvers, ook niet al zou het water troebel zijn, deze lievelingen van Onze Lieve Heer. Luister maar naar Guido Gezelle; wij ontrollen zijn gedicht in zijn geheel:

O, krinklende winklende waterding,
Met 't zwarte kabotseken aan,
Wat zien ik toch geren uw kopke flink
Al schrijven op 't waterke gaan!
Gij leeft en gij roert en gij loopt

zoo snel
Al zie 'k u noch arrem noch been;
Gij wendt en gij weet uwen weg

zoo wel,
Al zie 'k u geen ooge, geen één.
Wat waart, of wat zijt, of wat zult
gij zijn?

Verklaar het en zeg het mij, toe!
Wat zijt gij toch, blinkende knopke fijn,
Dat nimmer van schrijven zijt moe?
Gij loopt over 't spiegeldend water
klaar,

En 't water niet méér en verroert
Dan of het een gladdige windje waar,
Dat stille over 't waterke voert
O schrijverkes, schrijverkes, zegt
mij dan, —

Met twintigen zijt gij en meer,
En is er geen een die 't mij zeggen
kan: —

Wat schrijft en wat schrijft gij
zoo zeer?
Gij schrijft en 't en staat in het
water niet,

Gij schrijft, en 't is uit en 't is weg;
Geen Christen en weet er wat dat
bediedt:

Och, schrijverke, zeg het mij, zeg?

Zijn 't visselkes daar ge van

schrijven moet?
Zijn 't kruidelken waar ge van schrijft?
Zijn 't keikes of bladjes of blomkes

zoet,
Of 't water waarop dat ge drijft?

Zijn 't vogelkes, kwietliende klacht-
gepief,

Of is 'et het blauwe gewelf,
Dat onder en boven u blinkt,

zoo diep,
Of is het u schrijverken, zelf?

En 't kinklende winklende waterding,
Met 't zwarte kapoteken aan,

Het stelde en rechte zijn oorkens flink
En 't bieef daar een stondeke staan:

„Wij schrijven”, zoo sprak het, al
krinklen af

Hetgeen onze Meester, weleer,
Ons makend en leerend te schrijven

gai,
Eén lesse, niet min nochte meer;
Wij schrijven, en kunt gij die lesse

toch
Niet leezen en zijt gij zoo bot?
Wij schrijven, herschrijven en

schrijven nóg
Den heligen Name van God!”

God, die de wereld tot Zijn eigen
Glorie en voor ons aller Geluk — op-
gebouwd uit aarde, steen, water en
vuur, al miljoenen jaren door 't
zwerk heeft voortgezweept, liet nog
niet zo lang geleden toe, dat een mens,
ook een meesterlijke creatie, een
stukje van Zijn scheppings-geheimnissen
aan ons mocht openbaren.

Anthony van Leeuwenhoek, eenvoudige lakenkoopman en onderzoeker van Natuur's Verborgenheden, geboren 24 October 1632 te Delft en aldaar 26 Augustus 1723 overleden en begraven in de Oude Kerk, ontdekte in 1675 het oerleven in diverse druppels regenwater ter grootte van een gerstekorrel ieder en hij en zijn waarnemers schatten het aantal levende wezentjes daarin variërend van 10.000 tot 45.000. Zij, die wezentjes, zweefden in drommen doorheen, werden geboren, strenden om hun bestaan en vonden hun einde in diezelfde waterdruppel. Van Leeuwenhoek verzuchtte alstoen: „O diepte der Weisheit, hoe ondoorgroendelijk zijn Uw werken, zullender nu nog mensen gevonden worden, die zeggen, datter geen God is?”

De natuur bekijken
is de geest verrijken.

We praten nog even na over het water, de Hoort, een der parels in de krans van groen rondom Dorplein. We waren daar stil. Tekst en uitleg had niemand van node, mensengeluid zou de stilte daar maar verstoren en nu krijgt het water nogmaals onze gedachten te pakken. We laten ons maar gaan, we hebben nu toch tijd, we liggen zo heerlijk op het strookje gras langs de beek. Allereerst denken we dan weer aan die pronkzaal van God. Wat doen ze het weer slecht die twee palen in het water, alles gebeurde daar vlug, vlug, heel anders dan het groeien van palen in de natuur, daar beidt God z'n tijd en langzaam maar zeker groeit de boom veel, veel mooier dan het gemaakte. En dan, ja dat eiland! Waar is dat vandaan gekomen? Toen God zand nodig had om de Weeterbergen, die begroeiide heuvels met geplooid hellingen, te maken, nam Hij geen koreltje te veel en niets te weinig van deze grond en om de ontstane diepte te bedekken, liet Hij daar water komen. Eén schepje aarde liet Hij de wind niet meenemen of liet Hij volgens plan van Zijn scheppingschap vallen, wij weten het niet, en toen Jahweh, God terugblikte op Zijn werk, zag Hij, dat het heel goed was. Hij gaf ons dit en het omringende als geschenk, bestemde Koop Beijk, heel veel jaren, tot wachter en maakte van hem also, noodzakelijkerwijs, een goed mens.

Die ijsplaat, ja, die vinden we ook mooi, heel prachtig, af noemen we dat. Leuk en aardig zijn alleen maar de entourage, de kleding op de kunstisbaan tijdens ijsrevue. U noemt dat gebeuren ook af? Neen, dat is het niet. Het is nooit voltooid klaar, telkens weer gaan de ontwerpende kunstenaars ons verbazen met ondenkbare

verfraaiingen en de vertoningen zijn al bijna bovenaards, maar de Schep- per in Zijn werk evenaren, neen, dat gaat niet.

't Antwoord van die krinklende winklende waterdingen behoeven we ook niet vast te leggen. We kunnen dit ieder jaar van ons leven telkens weer beleven en herbeleven. Zij blijven de Naam God schrijven en sinds dat rumoer oij de Toren van Babel, doen ze dat in alle talen ter wereld, ook in het Nederlands en Dorpleins. Toe laat het voor ons geen abacadraba zijn. Wlen we het toch ook verstaan, ja? In de natuur valt zo veel te beleven en laten wij, welke levensopvatting wij ook huldigen, ons daar nooit voor generen. Denkt meer dan gij leest en leest meer dan er staat. Wilt de wind voelen als de adem van de Almachtige, die de hemelen spande en de aarde grondde, de weg weet naar de woning van het licht, het verblijf van de dulsternis kent evenals de opslagplaatsen van de sneeuw en de hagel; de Almachtige die de regen en de druppels van de dauw verwekt — de wateren tot hardsteen maakt — die de bliksem de paden wijst, die tussen de omgewentelde kluiten de zaden doet ontspruiten om het graan op uw dorsvloer te brengen.

De steekmuggen brengen onze gedachten terug. Hier en daar klinkt een pats en zien we met een plons een kikvors z'n heil zoeken in 't water. We ordenen onze gedachten en bedenken nu, dat leven een genade voj van groot geluk is. We staan op en door onze plotselinge schaduw, waar kwam die zo eensklaps vandaan, gingen de kleine, nooit vermoede, schrijverkes duiken en zwemmen nu onder door het water en we weten nu ook, dat onze vaarboom daar straks, noodwendig, een ware ravage aanrichtte in het tere leven hier beneden, een vernieling, die zich in een fractie van een seconde herstelde, omdat het de wil Gods is.

ALGEMEEN ZIEKENFONDS.

Ziekenvervoer.

Het blijkt steeds weer, dat er vele verzekerden zijn die niet op de hoogte zijn met de voorschriften inzake het aanvragen en terugbetalen van ziekenvervoer voor rekening van het Ziekenfonds.

Meerdere malen komt het voor, dat ingediende nota's voor ziekenvervoer door de controlerend arts van het Ziekenfonds worden afgewezen.

Dit is dan zeer teleurstellend voor de betreffende patiënt en wekt een wrevel op t.a.v. het Ziekenfonds.

U moet echter bedenken, dat de uitvoering van de voorschriften gebonden is aan wettelijke regelen waaraan men zich houden moet.

Het eerste en voornaamste punt bij toekenning van een vervoer voor rekening van het Ziekenfonds is, dat dit medisch noodzakelijk is en de huisarts of specialist een daartoe strekkende verklaring afgeeft. Deze verklaring moet persoonlijk door de huisarts of specialist zijn ondertekend.

Hier schuilt dikwijls de moeilijkheid.

Vooraf in ziekenhuizen komt het voor, dat de vervoersaanvragen worden afgetekend door de assistente of hoofdzuster. Dit is beslist onjuist. De dokter zelf moet de verklaring motiveren en aftekenen.

Een tweede punt is dat de verklaringen eerst achteraf worden aangevraagd. Dit kan ook niet. Men moet het vervoer zoveel mogelijk vooraf aanvragen. Alleen bij spoedgevallen kan dit achteraf geschieden. Houdt U aan deze regelen.

Zijn er moeilijkheden kom dan praten, het Ziekenfonds is er voor U, en zal U steeds de juiste weg wijzen.

Pastoor Jules J. L. Ceyskens †

Tengevolge van een noodlottig ongeval met zijn motorrijwiel overleed op 18 Juni j.l. de Zeereerwaarde Heer Jules Joseph Leopold Ceyskens, pastoor te Reuver.

De Zeereerwaarde Heer Ceyskens, die op 55-jarige leeftijd onder zulke tragische omstandigheden heenging was de eerste zoon van Dorplein, die tot het H. Priesterschap geroepen werd.

Na zijn priesterwijding, in 1927, was hij kapelaan te Wijk-Maastricht. In 1946 werd hij benoemd tot pastoor

te St. Odilienberg, waar hij de oudste en prachtige Romaanse kerk, welke door het oorlogsgeweld was vernield, wederom in de oorspronkelijke staat wist op te bouwen. Het is thans wederom een der mooiste kerken van Limburg. In 1953 ging pastoor Ceyskens naar Reuver.

Volgens zijn wens werd hij begraven in de schaduw van het aloude Munster van St. Odilienberg, dat door hem met onuitputtelijke liefde en energie werd herbouwd. Moge hij er in vrede rusten.

Even tijd voor...

Het „raadsel” van de hoeden uit de Lingot van 4 Juni j.l. was blijkbaar toch niet zo „stom-eenvoudig” als onze puzzle-redacteur beweerde. Althans; er kwamen slechts enkele goede oplossingen binnen.

Ziehier de juiste oplossing.

Als Henk 2 zwarte hoeden voor zich zag, moest hij een witte op hebben.

Dit was niet het geval, want hij wist het niet.

Als Piet een zwarte hoed voor zich zag, moest ook hij een witte op hebben, want allebei een zwarte was niet mogelijk wat blijkt uit het antwoord van Henk. Hij zag geen zwarte hoed voor zich, want ook hij bleef het antwoord schuldig.

Wim had dus een witte hoed op.

	1.	2.	3.	4.	5.	
6		7		8	9	10
11	12		13			14
15		16		17		18
	19		20		21	
	22				23	
24			25	26		28
29			30		31	32
		33			34	
	35				36	

Hierbij dan een nieuw kruiswoord-raadsel. Onder de goede oplossingen wordt het bekende puzzel-boek uit de Prisma-reeks verlost. Dus liefhebbers (en liefhebsters); doe Uw best! Oplossingen vóór 20 Juli zenden aan de Redactie.

Horizontaal:

1. Onvruchtbaar.
2. Europeaan.
3. Zwavelhoudende erts.
4. Boom.
5. Gerecht.
6. Muzieknoot.
7. Wandversiering.
8. Maat.
9. Ambacht.
10. Boom.
11. Insecteneter.
12. Zoogdier.
13. Muzieknoot.
14. Slag.
15. Meisjesnaam.
16. Gymnastiekwerktuig.
17. Voertuig.
18. Plant.
19. Deel v. d. Bijbel.

20. Verwerkende stof hier in het bedrijf.
21. Schuttsluis.
22. Grond om een huis.

Verticaal:

1. Voorzetsel.
2. Stek.
3. Boom.
4. En. (Latijn).
5. Water.
6. Gard.
7. IJl.
8. Plant.
9. Beroep.
10. Vormen.
11. Straatje.
12. Voorzetsel.
13. Voornaamwoord.
14. Soort vaartuig.
15. Tam.
16. Bier. (Engels).
17. Religieuze.
18. Afdeling in ons bedrijf.
19. Voegwoord.
20. Plaats in Gelderland.
21. Uitroep.
22. Bijwoord.